

Prøvevejledning

3. fremmedsprog

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Uddannelsesstyrelsen
Juni 2020

Indholdsfortegnelse

Generelt om den mundtlige prøve	2
Forberedelse og afvikling af prøverne	2
Censur af mundtlige prøver	3
Fagets placering	4
Faglige områder	5
<i>Kommunikation</i>	5
<i>Indhentning af information</i>	5
<i>Kultur og levevilkår</i>	5
<i>Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse</i>	5
Hvad prøves der i, og hvordan prøves der?	6
<i>Kommunikation</i>	6
<i>Indhentning af information</i>	6
<i>Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse</i>	6
Tekstopgivelser	7
Afvikling af prøven	8
Prøven	8
Prøveoplæg	9
Hvad lægges der vægt på ved vurderingen af eleverne	11
Vurderingen	11
Bilag 1:	12
Vurderingsark til 3. fremmedsprog, mundtlig prøve	12

Generelt om den mundtlige prøve

Ved afslutningen af 10. klasse *kan* der afholdes mundtlig og individuel prøve i 3. fremmedsprog. Elever i 10. klasse kan tilmeldes mundtlig prøve i 3. fremmedsprog.

Forberedelse og afvikling af prøverne

Oplæggene til prøverne udarbejdes af læreren i faget, således at flere af kategorierne fra fagets læringsmål kan inddrages og således, at der tages hensyn til varigheden af forberedelsestiden.

Oplæggene til de mundtlige prøver skal alsidigt dække det opgivne stof uden hensyn til antallet af elever. Materiale i forbindelse med prøveoplægget skal forblive i prøvelokalet, indtil prøven er afviklet for hele klassen eller holdet.

Skolen sender oplæggene med bilag i faget, så de er censor i hænde senest 1. maj, således at censor er fuldt informeret om prøvens indhold.

I god tid inden prøvedagen tager censor kontakt til læreren om oplæggene og afviklingen af prøven, således at eventuelle tvivlsspørgsmål er afklaret inden prøven. Hvis det er nødvendigt, inddrages skolens leder.

Oplæggene til den mundtlige prøve fordeles ved lodtrækning med uigennemsigtige sedler. Eleverne skal kunne vælge mellem mindst fire oplæg. Hvert oplæg må kun bruges to gange under en prøve. Ved lodtrækningen skal både lærer og censor være til stede.

Det skriftlige oplæg udleveres til eleven.

Prøven ledes af læreren. Læreren aftaler med censor, i hvilket omfang denne kan deltage i prøveafviklingen. Opstår der uoverensstemmelser mellem lærer og censor, skal disse løses mellem to prøveforløb, eventuelt med deltagelse af skolens leder.

Finder censor herefter prøveafviklingen utilfredsstillende, skal der umiddelbart efter prøven, gennem lederen af censors skole, sendes indberetning om sagen til Departementet for Uddannelse. Kopi af indberetningen sendes til læreren og lederen af lærerens skole.

I forberedelsestiden skal der være tilsyn, hvis mere end en elev forbereder sig i samme lokale.

I forberedelsestiden må eleven tage notater på det papir, som skolen har stillet til rådighed. Notaterne må benyttes under prøven.

Censur af mundtlige prøver

Departementet for Uddannelse kan beskikke censorer til prøverne. Beskikker Departementet ikke en censor, finder den prøveafholdende skole selv en egnet censor. Censor bør så vidt muligt vælges fra en anden skole.

Skolens leder er ansvarlig for, at en lærer har de tilstrækkelige faglige kvalifikationer til at være censor ved den pågældende prøve.

Censor skal påse, at indholdet i prøven, herunder tekstopgivelser og oplæg, er i overensstemmelse med læringsmålene og kravene til den pågældende prøve.

Censor skal medvirke til og påse, at prøven gennemføres efter gældende bestemmelser, og at eleverne får en ensartet og rimelig behandling og en pålidelig bedømmelse.

Fagets placering

Undervisning i 3. fremmedsprog skal tilbydes på alle årgange på ældstetrinnet. Faget er valgfrit for eleverne. 3. fremmedsprog kan være tysk eller fransk, men kan også omfatte andre sprog i den udstrækning de nødvendige lærerkræfter og materialer kan tilvejebringes.

Undervisningen skal ud fra fagformål for 3. fremmedsprog udvikle elevernes færdigheder i at:

- opfatte og bearbejde talt og skrevet sprog og i at
- udtrykke sig gennem både talt og skrevet sprog.

Samtidig skal elevernes færdighed i at tilegne sig fremmedsprog videreføres gennem:

- arbejde med indlæring af ord
- strukturering af udsagn
- alsidig, målrettet brug af både det talte og skrevne sprog i forbindelse med arbejdet i skolen og i forskellige sociale sammenhænge.

Sproget anvendes i relevante sammenhænge til informationssøgning i andre fag og fagområder.

Eleverne skal vænne sig til at udnytte de muligheder, som omgivelserne giver, for at bruge sproget, også uden for den egentlige undervisning, som meddelelsesmiddel og kilde til oplevelse og viden om omverdenen.

Generelt skal undervisningen i alle fag - og ikke kun i sprogfagene - udvikle elevernes bevidsthed om at tilegne sig sprog og udtryksformer af forskellig slags, fremmedsprog, faglige termer, visuelle udtryk osv. Dette gøres bedst ved at arbejde på tværs af fagene og udnytte de muligheder de forskellige fagtraditioner, medier og materialer giver for en alsidig og varieret undervisning.

Faglige områder

Læringsmålene skal danne udgangspunkt for udvælgelsen af indholdet i undervisningen og dermed også for evalueringen af elevernes udbytte heraf. Læringsmålene er alle angivet som endemål for trinnet og er formuleret som afslutninger af den indledende sætning: ”Ved afslutningen af ældstetrinnet forventes det, at eleverne... ”.

Læringsmålene for 3. fremmedsprog er inddelt i fire kategorier, som er:

- Kommunikation
- Indhentning af information
- Kultur og levevilkår
- Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse.

Den mundtlige prøve i 3. fremmedsprog er dog først og fremmest en prøve i kommunikative færdigheder. Eleven skal ikke prøves i viden om sprog og sprogbrug eller i bevidstheden om sprogtilegnelse i den form, læreplanen beskriver. Områderne er elevens forudsætning for at klare prøven i kommunikative færdigheder og for i praksis at vise, at han eller hun har tilegnet sig viden og bevidsthed om områderne.

Kommunikation

Det grundliggende mål for al sproginlæring er ønsket om at kommunikere med andre. Kommunikation bruges, når mennesker skal opbygge og videreudvikle venskaber, når man skal udveksle ideer og meninger og udføre handlinger.

Kategorien omfatter læringsmål for forskellige færdigheder: lytte, læse, tale, skrive, se og selvstændig fremstilling, både mundtlig og skriftlig.

Der er lagt vægt på indlæring af autentisk sprog og på anvendelsen af forskellige indlæringsstrategier.

Indhentning af information

Den hastigt voksende mængde af informationer fra hele verden gør det nødvendigt og vigtigt, at eleverne udvikler færdighed i og forståelse af at hente informationer fra originale kilder (fx internet, fjernsyns- og radioudsendelser, aviser og ugeblade, reklamer og annoncer, fortegnelser og lister) for at bruge dem til meningsfuldt sprogarbejde, som er relevant og interessant for dem.

Kultur og levevilkår

Eleverne skal have mulighed for at undersøge forskelle og ligheder mellem egen kultur og andre kulturer for at udvikle deres forståelse for andre, og den rolle deres egen kultur spiller.

Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse

Eleverne skal tilegne sig redskaber, så de bevidst kan arbejde med den sproglige kode, både mundtligt og skriftligt, som en støtte for udviklingen af deres kommunikative færdigheder.

Hvad prøves der i, og hvordan prøves der?

Grundlaget for den mundtlige prøve i 3. fremmedsprog ved afslutningen af ældstetrinnet er læringsmålene.

Det forventes, at eleverne ved afslutningen af ældstetrinnet inden for:

Kommunikation

- kan fungere i en undervisningssituation, hvor sproget bruges
- kan stille og svare på spørgsmål om dagligdags ting og bruge almindeligt forekommende vendinger til socialt samvær
- kan udtrykke og begrunde personlige synspunkter
- kan beskrive og fortælle om begivenheder og oplevelser
- kan se, lytte til og læse forskellige teksttyper og bruge dem som udgangspunkt for selvstændige fremstillinger: mundtlige, skriftlige, dramatiske, billedlige

Indhentning af information

- kan opføre sig, udvælge og anvende relevante oplysninger om et bestemt emne i forskellige kilder, bl.a. bøger, aviser og internettet, til selvstændigt brug, herunder til arbejdet i andre fag

Kultur og levevilkår

- har arbejdet med jævnaldrenes levevilkår og interesser i det pågældende sprogområde

Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse

- arbejder bevidst og systematisk med at udbygge deres aktive ordforråd
- bruger alderssvarende ordbøger og andre referencematerialer
- kender og bruger overordnede regler for sætningers opbygning og de vigtigste ordklassers anvendelse og bøjning
- kender og bruger overordnede regler for tegnsætning og stavning
- kan begrunde egne sproglige valg og stille forslag til andre fx i arbejdet med processkrivning
- kan bruge indlærings- og kommunikationsstrategier og strategier for anvendelse af passende sproglige konventioner i forskellige sociale sammenhænge.

Tekstopgivelser

Tekstopgivelserne skal alsidigt repræsentere årets samlede arbejde i faget. Der opgives 30-40 normalsider, der skal være af passende sværhedsgrad. Teksterne skal omfatte skønlitteratur og sagprosa. Desuden opgives der andre udtryksformer, fx billede, lyd og video.

For hver enkelt tekst skal angives de opgivne teksters forfattere og titler med kildeangivelse og normalsideantal. Opgivelserne udvælges i samråd med eleverne. Kopi af opgivelserne udleveres til eleverne.

Tekstopgivelser er vigtige, fordi de danner baggrund for prøven og således er forbindelsen mellem den daglige undervisning og den afsluttende prøve. Det er derfor væsentligt, at eleverne er med til at udvælge netop de tekster, der interesserer dem mest.

Der stilles krav om alsidighed i tekstudvalget, hvilket vil sige, at tekstuddraget skal være bredt og dække de stofområder, som eleverne har arbejdet med i årets løb.

Ved mundtlig prøve i 3. fremmedsprog kan man benytte tekster om fx uddannelse og erhverv, sociale og samfundsmæssige problemstillinger, fritidsaktiviteter, minoriteter, menneskerettigheder og familien.

“Af passende sværhedsgrad” vil sige, at teksterne skal ligge inden for rammerne af læringsmålene for 3. fremmedsprog. Tekstopgivelserne skal endvidere dække genremæssigt bredt. Dette medfører krav om, at opgivelserne skal indeholde blandt andet teksttyperne skønlitteratur, sagprosa og billedtekster. Teksterne kan hentes fra et alsidigt materialeudvalg, fx romaner (uddrag), noveller, avisartikler, ungdomsblade, reklamer, tv og film/musik (video).

Vigtige kriterier i valget af tekster er ikke mindst, om de motiverer og engagerer eleverne – og om teksterne i øvrigt er gode at samtale om og argumentere ud fra.

Tekstopgivelserne skal i forskelligt omfang afspejle kultur- og samfundsforhold i det/de land/e, hvor det pågældende 3. fremmedsprog tales. Det brede og alsidigt sammensatte tekstudvalg er et særdeles vigtigt kriterium ved sammensætningen af tekstopgivelserne.

Opgivelserne skal være censor i hænde senest 1. maj.

Skolens leder skal indsende oplysninger til Departementet for Uddannelse om samtlige opgivelser til de mundtlige prøver. Der anvendes blanketter, der er godkendt af Departementet.

Opgivelserne anføres i normalsider, der er 1300 bogstaver for prosa og 30 verslinier for poesi.

Andre udtryksformer, herunder billede, lyd og video, opregnes ikke i normalsider. For disse angives for eksempel titel/beskrivelse, forfatter/producer, forlag samt eventuelt årstal.

Afvikling af prøven

Prøven er mundtlig og individuel.

Prøven består af en forberedelse og en fremlæggelse. Der gives 20-40 minutter til forberedelse og 20 minutter til fremlæggelse og karaktergivning.

Oplæggene skal tage udgangspunkt i læringsmålene og skal alsidigt repræsentere disse. Det enkelte prøveoplæg består af skrevet og talt materiale på det pågældende sprog, eventuelt kombineret med billedmateriale. Det skrevne oplæg skal være på ½ normalside, og det talte oplæg skal vare 3-4 minutter. Oplægget skal have sammenhæng med opgivelserne og ikke være anvendt i undervisningen. Sproglige udtryk i prøveoplæggene skal være på det pågældende sprog.

Eleven må under forberedelsen tage notater og benytte egne noter og ordbøger. Notaterne må medbringes til fremlæggelsen.

Under fremlæggelsen redegør eleven for oplægget, og der føres en samtale herom. Der lægges vægt på, at eleven kan udtrykke sig i almindelige vendinger på et dagligdags sprog.

Prøven

Prøven foregår på det pågældende 3. fremmedsprog. Den består i elevens redegørelse for det ukendte oplæg samt en samtale om indholdet, hvori også relevante dele af det opgivne stof inddrages.

Elevens redegørelse tolkes således som elevens mulighed for og ret til at "spille ud med", hvad han eller hun har brugt forberedelsestiden på. Lærer og censor skal give eleven taletid – uden at afbryde med spørgsmål og kommentarer.

Herefter vil prøven forme sig som en samtale, primært mellem elev og lærer, fortsat ført på elevens præmisser med læreren som den, der leder samtalen.

Indholdet i samtalen gives i det ukendte oplæg, som samtidig har sammenhæng med det opgivne stof. Det vil være naturligt, at eleven inddrager et eller flere sagsforhold fra de opgivne tekster, som vil kunne uddybe oplæggets indholdsmæssige side.

Samtalen ved prøven vil dreje sig om det eller de emner, som oplægget berører, relevante dele af tekstopgivelserne samt kendskab til kultur- og samfundsforhold i det/de lande, hvor det pågældende 3. fremmedsprog tales. Kultur- og samfundsforhold indgår i vurderingen ved denne prøve, og disse forhold vil i høj grad være en del af samtalen, ligesom samtalen vil komme ind på de perspektiver, der kan trækkes i forbindelse med oplæg og kendt stof. Vigtigt er det at understrege, at der altså ikke skal eller kan tales om hvad som helst. Samtalen fortsætter ved prøven inden for den ramme, som prøveoplægget omhandler – eller associerede emner, som eleven eller læreren bringer ind i samtalen.

Inddragelse af relevante dele af det opgivne stof betyder, at der i løbet af samtalen for eksempel relateres til en tilsvarende tekst om emnet eller en tilsvarende problematisering af emnet eller delemnet.

Der er *ikke* tale om at overhøre eleven i dele af det opgivne stof, hvilket vil sige ikke detaljeret at eksaminere eleven i en eller flere af de tekster, der har været arbejdet med i årets løb.

Ved den mundtlige prøve i 3. fremmedsprog skal eleverne have mulighed for – ud over at kunne perspektivere til årets arbejde i det pågældende 3. fremmedsprog – også at inddrage egen viden og personlige erfaringer eventuelt fra tværfaglige arbejder, projektopgave osv.

Eleverne skal under de mundtlige prøver på intet tidspunkt levere længere referater eller genfortællinger.

Prøveoplæg

Prøveoplæggene består af skrevet og talt sprog på det pågældende 3. fremmedsprog, eventuelt kombineret med billedmateriale. Det skrevne oplæg skal have en længde af cirka ½ normalside, og det talte oplæg skal have en varighed af 3- 4 minutter. Oplægget skal have indholdsmæssig sammenhæng med det opgivne stof og må ikke være anvendt i undervisningen. Dog gælder naturligvis også, at oplægget udarbejdes under hensyntagen til forberedelsestiden på 20-40 minutter.

Talt sprog på det pågældende 3. fremmedsprog kan være i form af cd, bånd eller video. En lyttetekst kan eksempelvis være en dialog, en debat eller en beretning. Tidsrammen giver mulighed for at anvende lydtekster med større eller mindre informationstæthed.

Oplægget må principielt ikke indeholde glosering. Det betyder, at et oplæg med en helt central glose, der ikke kan findes i en ordbog, og som ikke med rimelighed kan gættes ud fra sammenhængen, skal opgives.

Oplægget kan kombineres med et billede eller en mindre collage. Også her er det vigtigt at vurdere omfanget af billedmateriale i forhold til forberedelsestiden på 20-40 minutter.

Skrevet tekst på det pågældende 3. fremmedsprog omfatter skønlitteratur og sagprosa. Der kan for eksempel være tale om et uddrag af en novelle, en artikel eller en del af en sådan, et læserbrev, en reklame, en musiktekt eller et digt.

Det talte prøveoplæg kan præsenteres for eleven i form af cd, bånd eller video. Tidsrammen på 3 – 4 minutter giver mulighed for at anvende lydtekster med større eller mindre informationstæthed, hurtig eller langsom tale. En oplæst tekst vil eksempelvis ofte have en langt større informationstæthed end en dialog. En lydoptagelse, der er optaget uden manus, vil naturligvis indeholde langt flere elementer, der er karakteristiske for talesproget – pauser, gentagelser, fyldord – end for eksempel et lille hørespil, hvor der læses ud fra et rollemanuskript.

Prøveoplægget skal tage udgangspunkt i læringsmålene for 3. fremmedsprog og alsidigt repræsentere disse. Desuden *skal* prøveoplægget have sammenhæng med tekststopgivelserne. Prøveoplægget kan have sammenhæng med et eller flere emner eller delemner fra tekststopgivelserne. Men det er helt centralt, at der er tale om *helhed* og *sammenhæng* mellem oplæggets ukendte læse- og lyttetekster og relationen til de tilsvarende, relevante dele af det opgivne stof. Der skal være overensstemmelse mellem sværhedsgraden af tekststopgivelserne og prøveoplæggene. Det betyder, at begge delelementer skal være på et indholdsmæssigt og sprogligt niveau, der svarer til læreplan for 3. fremmedsprog.

1/2 normalside bør være udgangspunktet, men igen vægtes tekstens indholdsside højt, da eleven skal have mulighed for mange indgangsvinkler til samtalen.

Prøveoplæggene skal på den ene side være relativt nemme at gå til også for den svage elev, men på den anden side skal de også indeholde noget for den dygtige elev at arbejde med og demonstrere sine færdigheder på.

Samtlige materialer i forbindelse med prøvens prøveoplæg, for eksempel skrevne tekster og elevens notater, skal forblive i prøvelokalet, indtil alle elever har aflagt prøven.

I prøven sættes der fokus på elevens evne til at reagere spontant i en samtale med et aktivt ordforråd på baggrund af prøveoplægget og de relaterede tekstopgivelser.

Samtalen folder sig ud inden for emnet, for eksempel perspektivering af en set film, hørt sang eller læst tekst. Samtalen skal forløbe inden for den ramme, som prøveoplægget omhandler, og eventuelt associerede emner, som eleven eller læreren bringer ind i samtalen. Eleverne skal samtidig have mulighed for at inddrage egen viden og personlige erfaringer.

Eleverne skal under samtalen på intet tidspunkt levere længere referater eller genfortællinger.

Hvad lægges der vægt på ved vurderingen af eleverne

Der prøves i kommunikative færdigheder i form af mundtlig sprogfærdighed. Der lægges vægt på, at eleven kan udtrykke sig forholdsvis klart i et enkelt sprog og kan udtale det pågældende 3. fremmedsprog forståeligt, herunder med en udtale og intonation, der ligner det pågældende 3. fremmedsprogs sprog tone. I vurderingen indgår elevens kendskab til kultur- og samfundsforhold i det pågældende 3. fremmedsprogs land.

Der er først og fremmest fokus på at vurdere elevens kommunikative færdigheder. I folkeskolen er det som tidligere nævnt vigtigt at huske på, at elevens sprog er et *sprog, der er på vej* både med hensyn til sproglig korrekthed, ordforråd, intonation og udtale. Det vægtes positivt, hvis eleven er i stand til at omskrive eller omformulere sig, når han eller hun mangler ord. Dog er det forstyrrende, hvis eleven anvender ord fra sit modersmål eller et andet sprog, når ordforrådet ikke slår til. Eller hvis udtalen af enkelte ord/sætninger er så afvigende, at det ikke forstås eller misforstås.

Vægtningen af prøvens enkelte delelementer skal bero på en omhyggelig afvejning af elevpræstationens kvaliteter og mangler. Det er således i høj grad præstationens kvaliteter, der skal lægges mærke til – ikke kun manglerne.

Når prøvetiden er slut, går eleven ud af lokalet, og lærer og censor drøfter præstationen og giver én karakter. Lærer og censor skal tage notater om elevens præstation, og censor skal komme med sit forslag til karakter først. Når lærer og censor er enige om en karakter, kaldes eleven ind i prøvelokalet, hvor han eller hun modtager sin karakter sammen med en kort begrundelse.

Der gives én karakter efter den gældende karakterskala. Der gives én karakter, hvori både elevens færdigheder og viden vurderes. Censor og lærer er alene under karakterfastsættelsen. Der gives karakter efter hver enkelt elevpræstation. Eleven meddeles den fastsatte karakter i overværelse af censor efterfulgt af en kort, præcis begrundelse for karakteren.

Vurderingen

Karakteren for en præstation ved prøven gives på grundlag af elevens færdighed i tekst- og lyttarbejde og mundtlig fremstilling. De krav, der må stilles til en præstation ved prøven er, at eleven:

- kommenterer og udtrykker holdninger til prøveoplægget samt relaterer det til relevante dele af tekstopgivelserne
- udtrykker sig forholdsvis klart i et enkelt sprog
- gør brug af et ordforråd, der er inden for det emne, der indgår i samtalen og anvender relevante kommunikationsstrategier
- udtrykker sig med en forståelig udtale.

Bilag 1:

Vurderingsskema til 3. fremmedsprog, mundtlig prøve

Navn: _____

Emner: _____

Kommunikation	Meget sikker	Sikker	Tilstrækkeligt	Utilstrækkelig
Viser forståelse af oplægget: - lyttetekst - læsetekst - billedmateriale				
Redegør for oplæg				
Fremsætter synspunkter				
Lytter og reagerer i samtalen				
Forstår lærerens og censors spørgsmål				
Tager initiativ i samtalen				
Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse				
Udtale og intonation				
Udstykker sig forholdsvis klart				
Anvender relevante ordforråd				
Benytter faste udtryk og vendinger				
Anvender relevant grammatik				
Udnyttelse af forberedelsestid				
Anvender og udnytter lytte- og læsestrategier				
Bruger kommunikationsstrategier i samtalen				
Kultur og levevilkår				
Relaterer til tekstopgivelserne				
Perspektiverer til kultur- og samfundsforhold				
Sammenligner med egne kulturforhold				
Andre Kommentarer:				